

References

1. Zakharenko O. A. (1997). Pospishaimo robyty dobro: Rozdumy pedahoha-akademika pro doliu osvity i dytyny, vchytelia i rodyny, kraiu i Batkivshchyny [Let's hurry to do good: Reflections of the teacher-academician about the fate of education and the child, the teacher and the family, the region and the Motherland]. Cherkasy, 28. [in Ukrainian].
2. Vasyly Kremen (2015). Osvita, osobystist i sotsialnyi postup / Osvita dlia suchasnosti = Edukacja dla wspolczesnosci [Education, personality and social progress / Education for the present = Edukacja dla wspolczesnosci]. Zb. nauk. pr. : u 2 t. / Min-vo osvity i nauky Ukrainy, NAPN Ukrainy, NPU imeni M. P. Drahomanova, Komitet pedahohichnykh nauk Polskoi akademii nauk, Naukove tovarystvo «Polshcha – Ukraina», Instytut pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh NAPN Ukrainy, Asots. rektoriv ped. un-tiv Yevropy; redkol. : V. H. Kremen (holova), V. P. Andrushchenko, N. H. Nychkalo, F. Shlosek (zast. holovy); L. Lukianova, L. Makarenko, O. Padalka, [ta in.] (chleny redkolehii). – Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 1, 662. [in Ukrainian].
3. Malovidomi pershodzherela ukraïnskoi pedahohiky (druha polovyna XIX – XX st.) [Little-known sources of Ukrainian pedagogy (second half of the XIX - XX centuries)]. (2003). Khrestomatiia [Uporiad. : L. D. Berezivska ta in.] K. : Nauk. Svit, 418. [in Ukrainian].
4. Sukhomlynskyi V. O. (1977). Vybrani tvory. V 5-ty t. Sertse viddaiu ditiam. Narodzhennia hromadianyna. Lysty do syna [I give my heart to children. Birth of a citizen. Letters to the son]. K., Rad. Shkola, 3, 670. [in Ukrainian].

Отримано редакцією 16.12.2020 р.

УДК 378.046

DOI: 10.31376/2410-0897-2020-2-43-90-97

ПРІОРИТЕТИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ДИДЖІТАЛІЗАЦІЇ

Бирка Маріан Філаретович

доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки, психології та теорії управління освітою
Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області
e-mail: marian.byрка@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-2891-0044

У статті охарактеризовано особливості професійної діяльності та професійного розвитку майстрів виробничого навчання в умовах диджиталізації. Деталізовано сучасні вимоги держави до професійної діяльності майстрів виробничого навчання. Розкрито роль інформаційних технологій у професійній діяльності досліджуваної категорії фахівців. Визначено пріоритетні завдання професійного розвитку майстрів виробничого навчання в умовах диджиталізації професійно-технічної освіти України.

Ключові слова: професійний розвиток, майстри виробничого навчання, диджиталізація, пріоритети, інформаційно-цифрова компетентність.

Постановка проблеми. Світові тенденції диджиталізації зумовили перехід від економіки, яка споживає природні ресурси, до нової високотехнологічної економіки, в якій процеси виробництва та промисловості реалізовано переважно на основі інформаційних технологій та активного використання комп'ютерних мереж. Що, у свою чергу, стало передумовою для появи нових професій в сфері виробництва та промисловості, а також оновлення й розширення вимог до існуючих професій в контексті їх диджиталізації.

Зазначені передумови актуалізують нові вимоги до рівня підготовки випускників закладів професійно-технічної освіти, а відтак – й нові вимоги до інженерно-педагогічних фахівців – майстрів виробничого навчання, щодо рівня їх теоретичної, методичної і практичної підготовки.

Серед визначальних викликів, що постають перед сучасними майстрами виробничого навчання закладів професійно-технічної освіти, можна виокремити: упровадження інклюзивного навчання, здійснення дуальної форми навчання, побудова освітнього процесу на засадах компетентнісного підходу, використання модульної системи навчання, а також апробація й імплементація змішаної моделі навчання (blended learning) – як ключова інновація в умовах диджиталізації освітнього процесу закладів професійно-технічної освіти.

Отже, неабиякого значення в цих умовах набуває професійний розвиток майстрів виробничого навчання, адже тільки професійний розвиток здатний допомогти інженерно-

педагогічному працівнику професійно-технічного навчального закладу протистояти усім викликам сучасної ери промислової революції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасних психолого-педагогічних розвідках українських та зарубіжних науковців наявні певні розробки з окремих аспектів організації професійного розвитку майстрів виробничого навчання, зокрема ними: вивчено організаційно-педагогічні умови розвитку професійно-педагогічної позиції викладачів і майстрів виробничого навчання установ середньої професійної освіти. (З. Богомаз) [1]; представлено сучасну модель підготовки майстрів виробничого навчання в умовах мережевої взаємодії (Е. Дорожкін, А. Лижін, О. Тарасюк) [3]; досліджено шляхи формування професійної компетентності майстра виробничого навчання (С. Заславська) [5]; окреслено методологічні підходи до організації професійного розвитку майстрів виробничого навчання (Л. Коваль) [6]; виокремлено перспективні шляхи розвитку педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання у методичній роботі ПТНЗ (В. Ковальчук) [7]; визначено сучасний стан і проблеми розвитку майстрів виробничого навчання як професійної групи (О. Власова) [9]; розроблено методичні рекомендації з розвитку методичної компетентності майстрів виробничого навчання професійно-технічних навчальних закладів (Н.Самойленко) [11] та ін.

Проте питання визначення особливостей професійного розвитку майстрів виробничого навчання в умовах диджиталізації професійно-технічної освіти України залишилося поза увагою сучасних педагогів-дослідників, що й зумовлює актуальність нашого дослідження.

Мета статті – охарактеризувати сучасні вимоги до професійної діяльності майстрів виробничого навчання та визначити пріоритети їх професійного розвитку в умовах диджиталізації професійно-технічної освіти України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для визначення особливостей професійного розвитку майстрів виробничого навчання в умовах диджиталізації передусім важливо з'ясувати сутність поняття «професійний розвиток».

В цьому, аспекті доцільно звернутися до словниково-довідникової літератури та сучасних психолого-педагогічних досліджень.

Так, «Енциклопедія освіти» поняття «професійний розвиток» визначає як «процес формування суб'єкта професійної діяльності, тобто системи певних властивостей в умовах неперервної професійної освіти, самовиховання та здійснення професійної діяльності» [4, с. 733].

На думку Л. Коваль, саме професійний розвиток майстра виробничого навчання забезпечує «результативність навчально-виробничого процесу, оскільки дозволяє з наукової та практичної точки зору визначати й реалізовувати принципи, зміст, форми, методи і засоби інноваційної педагогічної діяльності; ... в процесі професійного розвитку можна сформулювати стійкий інтерес майстра виробничого навчання до плідної роботи з учнями, зробити її ефективною, творчою, доцільною» [6, с. 52].

Отже, професійний розвиток майстра виробничого навчання є педагогічним феноменом, який тісно пов'язаний з його професійною діяльністю, оскільки, по-перше – професійний розвиток спрямований на забезпечення ефективності та результативності професійної діяльності; по-друге – професійний розвиток відбувається в умовах неперервної освіти, яка здійснюється в рамках професійної діяльності; по-третє – у ході професійного розвитку можна сформулювати та розвинути усі особистісні характеристики майстра виробничого навчання (знання, вміння, інтереси, прагнення та особистісні якості) необхідні для забезпечення продуктивної професійної діяльності в закладі професійно-технічної освіти.

З огляду на це вважаємо за необхідне визначити сучасні вимоги держави до професійної діяльності майстрів виробничого навчання.

У цьому контексті звернемося до нещодавно затвердженого Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України професійним стандартом «Майстер виробничого навчання» [10], який висвітлює бачення держави основних компетентностей досліджуваної категорії фахівців.

Так, у п. 4 зазначеного документу визначено *загальні компетентності* майстра

виробничого навчання, які охоплюють: здатність адаптуватись до умов освітнього середовища, здатність до академічної та професійної мобільності, здатність нести персональну відповідальність за результати прийняття професійних рішень, здатність до комунікацій у межах професійної діяльності, здатність ефективно розподіляти робочий час, здатність виявляти лідерські якості, здатність діяти в нестандартних ситуаціях, здатність працювати в команді, здатність запобігати конфліктним ситуаціям, здатність до самовдосконалення, здатність діяти як відповідальний громадянин і брати участь у соціальному житті, здатність бути відкритим до проявів культурної різноманітності, дотримуватись етичних норм та бути відповідальним щодо інтелектуальної та культурної власності [10, с. 4].

Окрім цього, окрему увагу приділено *професійному розвитку майстрів виробничого навчання*, який, на думку розробників інтегрує: здатність до самоаналізу та коригування власної професійної діяльності з урахуванням результатів педагогічного впливу; здатність до розроблення та реалізації програми професійного самовдосконалення, здатність до проведення майстер-класів, відкритих уроків, тренінгів тощо; здатність вживати заходи для збереження фізичного та психологічного здоров'я, профілактики професійного вигорання [10, с. 6].

Загалом позитивно оцінюючи спробу визначити стандарт для професійної діяльності майстрів виробничого навчання професійно-технічного навчального закладу відмітимо, є представлені загальні компетентності є надто універсальними і можуть бути включені не тільки у опис характеристики професійної діяльності педагогів, а й будь-якого фахівця, оскільки вони не відбивають специфіку професійної діяльності досліджуваної категорії фахівців. І тільки в описі професійного розвитку знаходимо здатності, які певним чином наближені до професійної діяльності майстрів виробничого навчання. Також відмітимо, що у аналізованому професійному стандарті «Майстер виробничого навчання» поза увагою розробників залишилося питання впливу диджиталізації професійно-технічної освіти України, а також роль інформаційних технологій у професійній діяльності досліджуваної категорії фахівців, що, на жаль, не дає змоги правильно визначити пріоритетні завдання професійного розвитку майстрів виробничого навчання в умовах диджиталізації професійно-технічної освіти України.

Разом з тим, як зазначає М. Вайнтрауб, сучасні вимоги до рівня професійної компетентності педагогічних працівників ПТНЗ повинні включати теоретичні та практичні знання і уміння, культуру, професійно-важливі якості, що деталізують теоретичну та практичну підготовку майстра виробничого навчання згідно напряму підготовки кваліфікованих робітників. На думку автора, такими характеристиками зокрема є: знання з педагогіки, психології, методики професійного навчання; володіння на належному рівні сучасними комп'ютерними та освітніми технологіями; знання з матеріалознавства, електротехніки, охорони праці в галузі; вміння проводити виробниче навчання, виробничу практику в майстернях та лабораторіях, а також виробничу практику на підприємстві; спрямованість до новітніх технологій та технічних засобів навчання [2, с. 125]. Така наукова позиція краще відбиває особливості професійної діяльності майстра виробничого навчання і забезпечує належні орієнтири для їх подальшого професійного розвитку, проте питання диджиталізації також залишилося поза увагою дослідника.

Дослідниця Є. Царьова, вивчаючи роль майстра виробничого навчання у формуванні професійної мобільності майбутнього фахівця акцентує увагу на тому, що кожен майстер виступає взірцем для учнів упродовж усього періоду навчання у закладі професійно-технічної освіти. Саме тому, науковець вважає, що майстер виробничого навчання повинен приділяти належну увагу власному професійному розвитку, виняткову роль у якому відіграє система методичної роботи закладу професійно-технічної освіти. При цьому, на думку авторки, уся система методичної роботи з майстрами виробничого навчання повинна відбуватися в індивідуальному порядку на основі вивчення їхніх діагностичних анкет, у яких фіксуються відповідні прогалини та слабкі місця теоретичної, методичної і практичної підготовки [12, с. 75]. Проте, диджиталізація професійної діяльності майстра виробничого навчання обмежується тільки створенням і демонстрацією мультимедійних презентацій, що, на нашу думку, є недостатнім.

Відтак, вважаємо за необхідне висвітлити роль інформаційних технологій у професійній діяльності майстрів виробничого навчання в умовах диджиталізації.

Науковець А. Литвин виділяє чотири напрями застосування інформаційних технологій у закладах профтехосвіти [8, с. 27-30]:

1. *Інформатизація організаційно-управлінської діяльності*, яка охоплює: автоматизовані системи управління закладом, мережею ПТНЗ; комунікація в навчальному закладі, між системою закладів (телеконференції, електронні дошки оголошень, міжнародні інформаційні проекти тощо); організація документообігу та фінансової звітності; створення бази даних учнів і педагогічних працівників; планування навчального процесу з урахуванням специфіки підготовки фахівців різних професій; оптимізація навчального навантаження учнів і педагогів та використання аудиторного фонду; розроблення інформаційно-методичного забезпечення навчального закладу; інформатизація бібліотеки і видавничої діяльності; організація внутрішніх банків (баз) даних і систем науково-технічної інформації з наряду підготовки; створення й постійне оновлення власного веб-сайту, наповненого інформацією про особливості навчання конкретних професій; розповсюдження передового педагогічного досвіду, новітніх методик і педагогічних технологій у підготовці робітників; комплексне педагогічне тестування і психодіагностика готовності учнів до навчання та роботи за певними професіями; моніторинг якості навчання та працевлаштування випускників ПТНЗ різних профілів тощо.

2. *Інформатизація навчально-виховного процесу*, яка характеризується через: інформатизацію традиційних форм навчання з різних предметів із застосуванням комп'ютерної графіки, анімації тощо; включення у професійно-теоретичну підготовку тем, пов'язаних із формуванням знань, умінь і навичок у галузі інформаційно-комунікаційних технологій відповідно до потреб майбутньої професійної діяльності (опанування професійно орієнтованого програмного забезпечення та автоматизованого робочого місця); технічна підтримка навчального процесу (виготовлення та розмноження інструкційних карт, роздаткового матеріалу; підготовка інтерактивних навчальних матеріалів; використання інтерактивної дошки, проектора й інших технічних засобів; налагодження локальної мережі закладу); інформаційна підтримка навчального процесу (доступ через Інтернет до електронних навчальних і наукових інформаційних ресурсів із метою отримання навчального матеріалу та додаткової інформації, а також вивчення новітніх виробничих технологій; створення освітнього порталу з навчальних технологій); комунікаційна підтримка навчального процесу (створення, поширення й обмін електронних навчально-методичних матеріалів; комунікація між учнями та педагогами; інтерактивне консультування, організація самостійної роботи, забезпечення колективної роботи в підгрупах; організація дистанційного підвищення кваліфікації та змішаного (очно-дистанційного) навчання); автоматизація оперативного та підсумкового контролю й оцінювання навчальних досягнень, корекції результатів навчальної діяльності (комп'ютеризований контроль знань, тестувальні, діагностувальні методики контролю та ін.); унаочнення та комп'ютерне моделювання різних явищ і процесів, у тому числі технологічних процесів і виробничих ситуацій; інтелектуальні засоби і середовища навчання, які забезпечують розвиток професійних знань, умінь і навичок, професійно важливих якостей, інтелектуальних, творчих і дослідницьких здібностей майбутніх робітників тощо.

3. *Інформатизація навчально-виробничого процесу*, яка відбиває: унаочнення та моделювання технологічних процесів і ситуацій; розвиток професійних умінь і навичок за допомогою імітаційних програм, тренажерів і симуляторів виробничого обладнання, у тому числі за технологією віртуальної реальності; керування за допомогою ПК лабораторними стендами, навчальним устаткуванням та обладнанням, а також реальними агрегатами, оснащеними електронними пристроями; комп'ютеризований контроль професійно-практичних умінь і навичок; проведення проектних робіт за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

4. *Інформатизація позааудиторної діяльності*, яка інтегрує: самоосвіту та самопідготовку учнів і майстрів виробничого навчання за допомогою ІКТ із метою

ознайомлення з досягненнями певної галузі; естетичний розвиток майбутніх робітників засобами ІКТ, зокрема Інтернет-джерел; застосування розвивальних комп'ютерних ігор; застосування ІКТ у гуртковій роботі з метою розвитку технічної творчості майбутніх робітників; організації інтелектуального дозвілля учнів; виховна робота з учнями за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій; використання автоматизованих банків даних наукової інформації, інформаційно-методичних матеріалів, комунікаційних мереж тощо; доступ до електронних версій музичних творів, виставок, музеїв, бібліотек, пам'ятників та ін., які є надбанням світової культури і мистецтва [8, с. 27-30].

Таким чином, диджиталізація процесу професійно-технічної підготовки, на нашу думку, висуває перед майстрами виробничого навчання обов'язкові вимоги щодо активного використання різноманітних інформаційних технологій та цифрових засобів навчання на всіх його етапах, починаючи від створення навчальних матеріалів для занять з виробничого навчання на етапі підготовки, їх подання на у ході проведення виробничого навчання, а також для оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти на завершальному етапі професійної підготовки. Не менш важливим у зазначених умовах стає активне переплетення в освітнє середовище різноманітних інформаційних онлайн ресурсів та інформаційно-освітніх технологій, що дасть змогу ефективно впроваджувати у практику професійно-технічної освіти нові форми навчання, зокрема інноваційну парадигму – змішане навчання (blended learning).

Отже, для забезпечення ефективної професійної діяльності майстрів виробничого навчання в умовах диджиталізації професійно-технічної освіти України необхідно, щоб їх професійний розвиток був спрямований на використання якнайбільшої кількості технологій сучасного цифрового освітнього середовища та Інтернет-технологій, серед яких:

- використання дистанційного навчання;
- використання технології змішаного навчання;
- інтеграція цифрових технологій у традиційні стратегії викладання, навчання та оцінювання;
- використання електронних засобів навчання (інтерактивні дошки, мобільні пристрої (телефони та планшети);
- використання Android-додатки в освітньому процесі (подання навчального матеріалу, інтерактивні вправи, виконання завдань, отримання зворотного зв'язку та ін.);
- використання Інтернет-технологій в освітньому процесі (створення плану-конспекту уроку з виробничого навчання в онлайн просторі, а також спільна робота з ефективного планування освітнього процесу виробничого навчання за допомогою Google Documents; використання інтерактивних онлайн ресурсів та он-лайн платформ на заняттях з виробничого навчання);
- використання цифрових інструментів в освітньому процесі (для створення навчальних матеріалів, наочного забезпечення, оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти тощо).

Визначними результатами ефективного професійного розвитку майстрів виробничого навчання в умовах диджиталізації є розробка та використання власних цифрових засобів навчання, формування бібліотеки електронних засобів навчання та освітніх онлайн ресурсів, а також активне використання Інтернет-технологій, онлайн платформи Google та Android-додатків.

Вважаємо, що таке спрямування професійного розвитку озброїть майстрів виробничого навчання необхідним цифровим інструментарієм для ефективної професійної діяльності в умовах диджиталізації професійно-технічної освіти. Разом з тим, відмітимо, що в зазначених умовах ключовою компетентністю майстра виробничого навчання є цифрова компетентність, базисом для якої виступає усвідомлення кожним інженерно-педагогічним фахівцем ролі інформаційних (цифрових) технологій у його власній професійній діяльності та професійному розвитку.

Висновки. Таким чином, у ході дослідження визначено, що професійний розвиток майстра виробничого навчання є педагогічним феноменом, який тісно пов'язаний з його

професійної діяльністю і спрямований на забезпечення її ефективності та результативності.

Сучасні вимоги держави до професійної діяльності майстрів виробничого навчання висвітлено у професійному стандарті «Майстер виробничого навчання», нещодавно затвердженого Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Проте, запропонований документ є: по-перше занадто загальним і може бути використаний для опису професійної діяльності іншої категорії фахівців, а по-друге практично не враховує вплив диджиталізації на професійно-технічну освіту України, а також роль інформаційних технологій у професійній діяльності досліджуваної категорії фахівців.

Пріоритетом професійного розвитку майстрів виробничого навчання в умовах диджиталізації професійно-технічної освіти України нами визначено спрямування на використання якнайбільшої кількості можливостей сучасного цифрового освітнього середовища та Інтернет-технологій: серед яких:

- використання дистанційного навчання;
- використання технології змішаного навчання;
- інтеграція цифрових технологій у традиційні стратегії викладання, навчання та оцінювання;
- використання електронних засобів навчання (інтерактивні дошки, мобільні пристрої (телефони та планшети);
- використання Android-додатки в освітньому процесі (подання навчального матеріалу, інтерактивні вправи, виконання завдань, отримання зворотного зв'язку та ін.);
- використання Інтернет-технологій в освітньому процесі (створення плану-конспекту уроку з виробничого навчання в онлайн просторі, а також спільна робота з ефективного планування освітнього процесу виробничого навчання за допомогою Google Documents; використання інтерактивних онлайн ресурсів та он-лайн платформ на заняттях з виробничого навчання);
- використання цифрових інструментів в освітньому процесі (для створення навчальних матеріалів, наочного забезпечення, оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти тощо).

Подальші наукові розвідки стосуватимуться виокремлення й характеристики структурних та змістових компонентів готовності майстрів виробничого навчання до професійного розвитку в умовах диджиталізації.

Список використаної літератури

1. Богомаз З.А. Организационно-педагогические условия развития профессионально-педагогической позиции преподавателей и мастеров производственного обучения учреждений среднего профессионального образования. *Азимут научных исследований: педагогика и психология*, 2017. 6 (1 (18)), 27-30.
2. Вайнтрауб М.А. Сучасні вимоги до рівня професійної компетентності педагогічних працівників ПТНЗ. *Нові технології навчання*, 2012. 72. 123-130.
3. Дорожкин Е.М., Лыжин А.И., Тарасюк О.В. Современная модель подготовки мастеров производственного обучения в условиях сетевого взаимодействия. *Среднее профессиональное образование*, 2015. № 8. 25-29.
4. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В. Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
5. Заславська С.І. Професійна компетентність майстра виробничого навчання. Шляхи її формування. *Вісник післядипломної освіти*. 2011. Вип. 4. 52-60.
6. Коваль Л.Є. Методологічні підходи до організації професійного розвитку майстрів виробничого навчання. *Імідж сучасного педагога*, 2018. 1 (178), 39-42.
7. Ковальчук В.І. Перспективні шляхи розвитку педагогічної майстерності майстрів виробничого навчання у методичній роботі ПТНЗ. *Модернізація загальної та професійної освіти в умовах глобального світу*: Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції, 22-23 березня 2013 р., 175-177.
8. Литвин А. Напрями застосування інформаційно-комунікаційних технологій у підготовці кваліфікованих робітників. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2012. № 3. С. 25–32.
9. Мастера производственного обучения как профессиональная группа: современное состояние и проблемы развития: монография / О.И. Власова [и др.]; под науч. ред. Т.В. Пермяковой, В.А. Копнова. Екатеринбург: Изд-во Рос. гос. проф.-пед. ун-та, 2016. 149 с.
10. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. Наказ № 1181 від 20 червня 2020 року «Про затвердження професійного стандарту «Майстер виробничого навчання». Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=5b48de01-7287-4119-82ff-c3f0f4e23286>.

11. Самойленко Н.Ю. Розвиток методичної компетентності майстрів виробничого навчання професійно-технічних навчальних закладів: методичні рекомендації. Суми: Видавництво: ПП Вінниченко М.Д., ФОП Литовченко Є.Б., 2012. 70 с.

12. Царьова Є. Роль майстра виробничого навчання у формуванні професійної мобільності майбутнього фахівця. *Освітні обрії*. 2019. 48. 74-77. DOI: <https://doi.org/10.15330/obrii.48.1.74-77>.

PRIORITIES FOR PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF VOCATIONAL TRAINING EXPERTS IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION

Byrka Marian

Doctor of Pedagogical Sciences, Associated Professor, Professor of Pedagogy,
Psychology and Education Management Department
Chernivtsi Region Institute of Postgraduate Pedagogical Education

Introduction. *Global digitalization trends have led to the transition from an economy that consumes natural resources to a new high-tech economy in which production and industrial processes are implemented mainly on the basis of information technology and the active use of computer networks. This has become a prerequisite for the emergence of new professions in the field of production and industry, as well as updating and expanding the requirements for existing professions in the context of their digitalization. Therefore, the professional development of vocational training experts acquires great importance in these conditions, because only professional development can help them to deal with all the challenges of the modern era of the industrial revolution.*

Purpose. *The purpose of the article is to characterize modern requirements for the professional activity of vocational training experts and to define priorities of their professional development in the conditions of digitalization of vocational education of Ukraine*

Methods. *The following theoretical and cognitive methods were used for the purpose realization – analysis and generalization of scientific literature, comparison, synthesis, systematization and generalization of the studied information.*

Results. *It was determined that professional development of vocational training expert is a pedagogical phenomenon, which is closely related to his professional activity. Because, first of all, professional development is aimed at ensuring the efficiency and effectiveness of professional activity; secondly, professional development takes place in the context of continuous education, which is carried out within the framework of professional activity; thirdly, in the course of professional development it is possible to form and develop all personal characteristics of the vocational training expert (knowledge, skills, interests, aspirations and personal qualities) necessary for ensure productive professional activity in the vocational education institution.*

To ensure the effective professional activity of vocational training experts in the digitalization of vocational education in Ukraine, it is necessary that their professional development be aimed at using many technologies of modern digital educational environment and Internet technologies, including:

- use of distance learning;*
- use of blended learning technology;*
- integration of digital technologies into traditional teaching, learning and assessment strategies;*
- use of e-learning tools (interactive whiteboards, mobile devices) (phones and tablets);*
- use of Android-application in the educational process (presentation of educational material, interactive exercises, tasks, receiving feedback, etc.);*
- use of Internet technologies in the educational process (creation of an online plan-summary of vocational training lesson, as well planning of the educational process of industrial training with Google Documents; use of interactive online resources and online platforms in vocational classes);*
- use of digital tools in the educational process (for the creation of educational materials, visual support, assessment of educational achievements of students, etc.).*

Conclusion. *This study demonstrates that professional development of vocational training*

expert is a pedagogical phenomenon, which is closely related to his professional activity and is aimed at ensuring its effectiveness and efficiency.

Modern requirements of the state to the professional activity of masters of industrial training are covered in the professional standard «Expert of vocational training», recently approved by the Ministry of Economy, Trade and Agriculture of Ukraine. However, the proposed document: first, it is too general and can be used to describe the professional activities of other categories of professionals, and secondly, it does not take into account the impact of digitalization of vocational education in Ukraine, as well as the role of information technology in professional activity.

It was defined that the priority of professional development of vocational training expert in the conditions of digitalization of vocational education of Ukraine is to use the most possible possibilities of the modern digital educational environment and the Internet technologies.

Key words: *professional development, experts of vocational training, digitalization, priorities, digital information competence.*

References

1. Bogomaz Z.A. (2017). Organizacziionno-pedagogicheskie usloviya razvitiya professionalno-pedagogicheskoy poziczii prepodavatelej i masterov proizvodstvennogo obucheniya uchrezhdenij srednego professionalnogo obrazovaniya [Organizational and pedagogical conditions for the development of the professional and pedagogical position of teachers and masters of industrial training in secondary vocational education institutions]. *Azimuth of Scientific Research: Pedagogy and Psychology*, 6 (1 (18)), 27-30. [in Russian].
2. Vaintraub M.A. (2012). Suchasni vymohy do rinvnia profesiinoy kompetentnosti pedahohichnykh pratsivnykiv PTNZ [Modern requirements to the level of professional competence of pedagogical staff of vocational schools]. *New learning technologies*, 72, 123-130. [in Ukrainian].
3. Dorozhkin E.M., Lyzhin A.I., Tarasyuk O.V. (2015). Sovremennaya model podgotovki masterov proizvodstvennogo obucheniya v usloviyakh setevogo vzaimodejstviya. [The modern model of training masters of industrial training in the context of network interaction]. *Secondary vocational education*, 8, 25-29. [in Russian].
4. Encyclopedia of Education [Encyclopedia of Education]. (2008). Kyiv: Yurinkom Inter, 1040. [in Ukrainian].
5. Zaslavska S.I. (2011). Profesiina kompetentnist maistra vyrobnychoho navchannia. Shliakhy yii formuvannia. [Professional competence of the master of industrial training. Ways of its formation]. *Bulletin of postgraduate education*, 4, 52-60. [in Ukrainian].
6. Koval L.E. (2018). Metodolohichni pidkhody do orhanizatsii profesiinoho rozvytku maistriv vyrobnychoho navchannia [Methodological approaches to the organization of professional development of masters of industrial training]. *The Image of the Modern Educator*, 1 (178), 39-42. [in Ukrainian].
7. Kovalchuk V.I. (2013). Perspektyvni shliakhy rozvytku pedahohichnoi maisternosti maistriv vyrobnychoho navchannia u metodychnii roboti PTNZ [Perspective ways of development of pedagogical skill of masters of industrial training in methodical work of vocational schools]. *Abstracts of the All-Ukrainian scientific-practical conference: Modernization of general and vocational education in the global world*, 175-177. [in Ukrainian].
8. Lytvyn A. (2012). Napriamy zastosuvannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii u pidhotovtsi kvalifikovanykh robotnykiv [Areas of application of information and communication technologies in the training of skilled workers]. *Pedagogy and psychology of vocational education*, 3, 25-32. [in Ukrainian].
9. Mastera proizvodstvennogo obucheniya kak professional' naya gruppa: sovremennoe sostoyanie i problemy razvitiya [xperts of vocational training as a professional group: current state and problems of development]. (2016). (*Monograph*) Yekaterinburg: Publishing house Russian. state prof.-ped. University, 149 p. [in Russian].
10. Ministerstvo rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy. Nakaz № 1181 vid 20 chervnia 2020 roku «Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu «Maister vyrobnychoho navchannia». [Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine. Order № 1181 of June 20, 2020 «On approval of the professional standard «Expert of vocational training»]. URL: <https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=5b48de01-7287-4119-82ff-c3f0f4e23286>. [in Ukrainian].
11. Samoilenko N.Yu. (2012). Rozvytok metodychnoi kompetentnosti maistriv vyrobnychoho navchannia profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladiv: metodychni rekomendatsii [Development of methodical competence of masters of industrial training of vocational schools: methodical recommendations]. Sumy: Publisher: Vydavnytstvo: PP Vinnychenko M.D., FOP Lytovchenko Ye.B, 70. [in Ukrainian].
12. Tsarova E. (2019). Rol maistra vyrobnychoho navchannia u formuvanni profesiinoy mobilnosti maibutnoho fakhivtsia [The role of the master of industrial training in the formation of professional mobility of the future specialist]. *Educational horizons*, 48, 74-77. DOI: <https://doi.org/10.15330/obrii.48.1.74-77>. [in Ukrainian].

Отримано редакцією 19.12.2020 р.